

Galeria Estrany-de la Mota

<http://www.estranydelamota.com/>

Passatge Mercader 18
08008 Barcelona, Espanya
T +34 93 215 70 51

Abel Jaramillo. A Script Proposal

Inauguració: Dimarts, 4 de setembre de 2018, 17.30 h.

Exposició: 04.09.2018 – 18.09.2018. Dimarts a divendres de 11.00 a 19.00 h i dissabtes amb cita previa.

*Performance Act I: *Failure Is the Opportunity to Begin Again*: Dimarts, 15 de setembre de 2018, 18.30 h.

La Galeria Estrany-de la Mota té el plaer de presentar la primera exposició individual d'Abel Jaramillo (Badajoz, Espanya, 1993) a la galeria en el marc d'Art Nou.

El treball d'Abel Jaramillo és una recerca d'estratègies que alteren o subverteixen la lògica habitual d'entendre contextos. Està interessat en les fissures de la història a partir dels relats que sorgeixen en els marges. Un anàlisi de la construcció de discursos i friccions polítiques que es projecten en la quotidianitat. A partir d'aquest procés d'investigació, estableix un seguit de relacions entre idees aparentment secundàries i altres elements que van apareixent. D'aquesta manera, es construeix una narrativa que, a la vegada que s'enriqueix, es desborda cap a altres derives. Derives que tot i allunyar-se'n, continuen remeten a l'origen.

El projecte *A Script Proposal* [Una proposta de guió] parteix del llibre *Un amour d'UIQ. Scénario pour un film qui manque*¹ [Un amor de UIQ. Guió per a un film que falta] un guió de cinema escrit entre 1980 i 1987 pel psicoanalista i filòsof francès Félix Guattari, en col·laboració amb el cineasta nord-americà Robert Kramer. La publicació del guió original forma part d'un extens projecte artístic realitzat per Graeme Thomson & Silvia Maglioni, la investigació serveix com a referència en el projecte. Aquest guió, per a una pel·lícula de ciència ficció, narra el contacte entre la raça humana i una entitat subatòmica i mostra l'interès de l'autor per replantejar l'aparell cinematogràfic i les implicacions polítiques del cinema.

El projecte de Jaramillo consta de tres actes concebuts al llarg de tres residències realitzades per l'artista a Ruber Contemporanea de Palerm (Itàlia), L'Estruch. Fàbrica de creació de les arts en viu de Sabadell (Espanya) i a Hangar. Centro de Investigação Artística de Lisboa (Portugal). El primer acte, concebut a Sabadell, explora la idea de guió, veu i procés. El segon, concebut entre Palerm i Sabadell, explora les idees de veu i clandestinitat a través de les ràdios lliures. I el tercer, encara per concloure a Lisboa, serà una metareferència de tots dos a partir del film *The State of Things* [L'estat de les coses] dirigit per Wim Wenders l'any 1982.

La peça *Strike* [La vaga], a mode de pròleg de l'exposició, és una alteració de l'estructura del film homònim de 1925 dirigit per Sergei Eisenstein. Ambientada a la Rússia pre-revolucionària, el film descriu una vaga ocorreguda l'any 1903 en la qual es comencen a gestar les demandes de reducció de la jornada laboral, la pujada del salari així com la millora de les condicions laborals de forma col·lectiva. L'artista aporta una nova lectura eliminant totes les imatges i mantenint una selecció dels quadres de text amb els quals s'aclareix la situació de la pel·lícula muda original. A aquest nou muntatge l'acompanya una fotografia d'Eisenstein sostenint una calavera enganxada a la pantalla amb un calibrador. Aquesta eina de mesura és l'objecte a partir del qual s'acusa al protagonista de robatori, motiu pel qual se suïcida i es desencadena tota la trama de la pel·lícula.

El primer acte del projecte es materialitza amb la *performance* i la instal·lació *Act I: Failure Is Simply the Opportunity to Begin Again* [Acte I: El fracàs és simplement l'oportunitat de començar de nou]. Per

aquesta peça l'artista parteix del guió de Guattari i Kramer. El seu interès en el text es basa en el marc contextual (deu anys de treball redactant un guió que no veu la llum) com un desig no realitzat o, en paraules de Pasolini, "el guió com 'estructura que vol ser una altra estructura'"². Es centra en la tensió que s'estableix entre la imatge i el text, entre la impossibilitat de materialitzar la pel·lícula i la possibilitat d'existir mitjançant la seva activació com a text publicat. Alhora, pren la idea "d'assaig" en les seves diferents accepcions: com "assaig visual", com "cos textual" i/o com "pràctica prèvia a l'acció". Amb aquesta instal·lació l'artista ens parla, indirectament, del treball no mercantilitzat a través del joc d'estructures i de diverses referències que componen els elements iconogràfics de l'escenografia: la dessuadora "Unemployed" [Aturats], comercialitzada per H&M, es transforma amb l'eslògan "Find what you love a job and let it kill you" [Troba el que estimes en un treball i deixa que et mati] o també el *fake* històric de la pancarta "Our Recreation" [El nostre oci], que fa referència als lemes utilitzats en les protestes laborals dels moviments socials australians de mitjans del segle XIX: "Eight Hours Labour. Eight Hours Recreation. Eight Hours Rest" [Vuit hores de treball. Vuit hores de lleure. Vuit hores de descans]. En paral·lel, la *performance* es centra en el concepte d'assaig a partir de l'activació, per part d'un grup d'actors, del text original alterat per l'artista que explora la tensió entre el cos, el treball i l'esforç. Aposta per les idees d'allò processual i d'allò inacabat, alhora que reflexiona al voltant dels conceptes de treball i triomf.

En el segon acte s'explora la idea de veu i clandestinitat a través de la ràdio. Guattari concep UIQ gràcies a la seva relació amb les ràdios lliures, doncs aquest univers que pretén cobrar forma humana es relaciona emetent ones hertzianes. Les veus sorgides en els contextos de les ràdios lliures interessaven Guattari perquè, com diu el mateix autor, són veus que "s'oposen al desig de poder dels discursos de l'ordre, el poder del desig contra l'ordre del discurs"³. Parlar de ràdios lliures és parlar del moviment autònom italià del 77 i de la seva pionera concepció del treball, que lluny de les clàssiques demandes del dret al treball, en plantejava la seva abolició. El moviment reivindicava des del desig a dormir al matí fins l'obsenitat de la disciplina de treball. Contra la disciplina, la jerarquització i la misèria les ràdios lliures ocupaven un espai per reivindicar la reapropiació del temps i retornar la veu, de nou, al cos. Al segon acte pertanyen les peces de la sèrie *Cospirare vuol dire respirare insieme* [Conspirar vol dir respirar junts], *Quince mil lecturas (apuntes para un film sobre una radio clandestina)* [Quinze mil lectures (apuntes per a un film sobre una ràdio clandestina)] i *How to Make (a Home Made Radio)* [Com fer (una ràdio casolana)].

Les peces de la sèrie *Cospirare vuol dire respirare insieme* prenen el títol d'un fragment de la carta escrita per Franco Berardi (conegut com Bifo) després de ser empresonat pel tancament de Radio Alice a Bolonya⁴. En aquesta, l'autor parla de com se'ls acusava de respirar junts, de no respirar de manera aïllada en el seu propi i asfixiant lloc de treball⁵. *Borrador #1* és un *collage* digital a partir de fragments d'imatges obtingudes de llibres de la biblioteca de Palerm sobre experiències de ràdios lliures a Sicília i Bolonya. Està acompanyat per un *display* metàl·lic, que reproduïx les formes dels balcons de Palerm, sobre el qual se sosté l'àudio. Aquest àudio és un guió realitzat també a mode de *collage*, a partir de fragments de les locucions originals llegides per diferents habitants de la ciutat italiana. A *Borrador #2* posa en relació una història de dos finals: Radio Alice, a Bolonya, i Radio España Independiente (la Pirenaica) al context espanyol. Per a la peça, l'artista recupera dos articles que narren la història d'ambdues emissores publicats l'any 1978, un any després que les ràdios realitzessin la seva última retransmissió: "Las radios libres populares" [Les ràdios lliures populars] de Félix Guattari i "Radio España Independiente, la 'Pirenaica', entre el mito y la propaganda" [Radio España Independiente, la 'Pirenaica', entre el mite i la propaganda] de Marcel Plans. Els dos texts van ser recopilats, juntament amb altres articles entorn a la història de la ràdio, a la publicació *De las ondas rojas a las radios libres* [De les ones vermelles a les ràdios lliures] de Lluís Bassets⁶. D'aquest exemplar, l'artista selecciona una pàgina de cadascun d'ambdós articles i reproduïx l'estructura de pàgines entre tots dos amb un dels murs de l'espai expositiu, travessant-lo mitjançant una barra de ferro que li permet connectar ambdues narracions.

La instal·lació sonora, en procés, *Quince mil lecturas (apuntes para un film sobre una radio clandestina)* pren com a punt de partida un altre text de Guattari, *Proyecto para un film sobre radio libre* [Projecte per a un film sobre ràdio lliure], escrit al voltant de 1977, on recrea la irrupció d'una ràdio en el monopoli estatal de la comunicació durant els anys dels aixecaments a Bolonya⁸. Si el guió original de Guattari trasllada l'acció de Bolonya a Torí, per la instal·lació, Jaramillo trasllada l'acció a Espanya, recuperant facsímils de les 15.000 cartes que els oients de la Pirenaica van enviar a l'emissora durant els seus trenta-set anys d'existència. L'àudio de la instal·lació, una conversa inacabada a mode de *collage* confeccionat amb els comentaris dels oients, es converteix en l'òrgan polifònic d'un moviment social de veus múltiples.

La instal·lació *How to Make (a Home Made Radio)* vincula la idea d'una veu polifònica i clandestina des d'una perspectiva actual. La componen dos elements autònoms. D'una banda, diversos tutorials de YouTube ens ensenyen la manera de construir una ràdio casolana; per altra banda, una pista d'àudio elaborada per l'artista sonora Ikram Bouloum (Vic, Espanya, 1993), construïda mitjançant les idees de *playlist* y *podcast*. L'artista contraposa la fisicitat de la ràdio, amb els elements i estructures que la componen, a la seva part més immaterial: la veu. Al mateix temps, qüestiona la democratització del *do it yourself* propi dels tutorials de YouTube.

En l'obra de Guattari, la ciència ficció funciona com un instrument que li permet portar la narrativa cap a futurs possibles i presents distòpics⁹. UIQ, l'univers subatòmic protagonista del guió, no és més que un *MacGuffin* o excusa argumental que li permet desenvolupar la trama. El projecte de Jaramillo reprèn aquestes idees amb la finalitat de plantejar un joc d'estructures, tant simbòliques com físiques, que desborden les temàtiques principals per situar-se en aquelles marginals, no té la finalitat de resoldre-les sinó per mostrar-les i plantejar dubtes a manera de (in) conclusió.

— Claudia Elies

¹Félix Guattari, *Un amour d'UIQ. Scénario pour un film qui manque*, Éditions Amsterdam, París, 2012 (publicat en espanyol com *Un amor de UIQ. Guion para un film que falta*, Caja Negra – Cactus, Buenos Aires, 2016).

²Pier Paolo Pasolini, «El guion como 'estructura que quiere ser otra estructura'» a *Empirismo herético*, Brujas, Córdoba, 2005, pp. 261–272 (la traducció és nostra) (extret de Graeme Thomson y Silvia Maglioni, «Prólogo. Hacia un cine Infra-Quark (Cómo [no] se hizo)» en *Un amor de UIQ. Guion para un film que falta*, Caja Negra – Cactus, Buenos Aires, 2016).

³Félix Guattari, «Prefacio» a *Collectif A/Traverso, Radio Alice, radio libre*, Jean-Pierre Delarge, París, 1977 (la traducció és nostra).

⁴Graeme Thomson i Silvia Maglioni, «Prólogo. Hacia un cine Infra-Quark (Cómo [no] se hizo)» a *Un amor de UIQ. Guion para un film que falta*, Caja Negra – Cactus, Buenos Aires, 2016.

⁵Conspirar vol dir respirar junts, i d'això se'ns acusa. Ells volen ofegar la nostra respiració perquè ens hem negat a respirar de manera aïllada, cadascun en el seu propi i asfixiant lloc de treball, la seva unitat familiar individualitzada, el seu domicili atomitzat [Bifo i Gomma (Eds.), *Collettivo A/traverso, Alice è il diavolo. Storia di una radio sovversiva*, Shake Edizioni, Milà, 2002, p. 113].

⁶Lluís Bassets (ed.), *De las ondas rojas a las radios libres*, Gustavo Gili, Barcelona, 1981.

⁷Graeme Thomson i Silvia Maglioni, «Prólogo. Hacia un cine Infra-Quark (Cómo [no] se hizo)» a *Un amor de UIQ. Guion para un film que falta*, Caja Negra – Cactus, Buenos Aires, 2016.

⁸Graeme Thomson i Silvia Maglioni, «Prólogo. Hacia un cine Infra-Quark (Cómo [no] se hizo)» a *Un amor de UIQ. Guion para un film que falta*, Caja Negra – Cactus, Buenos Aires, 2016, p. 18.

⁹Manuel Segade, «Un amour d'uiq: Scénario pour un film qui manque» a *Secuencias: revista de historia del cine*, núm. 38, 2013, p. 159.

Amb la col·laboració de:

Agraïments: Ikram Bouloum, Marina Díaz, ferranElOtro, María Gracia, Marian García, Albert Ibars, Marc Mela, Mariona Moncunill, Xavi Núñez i Martín Vitaliti.

*Per a més informació i/o imatges contactar amb ferranElOtro (ferranelotro@estranydelamota.com).